ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.: Η ΕΜΠΟΡΙΑ ΤΩΝ ΝΩΠΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1983

Η κατάσταση που επικρατούσε στην Ελλάδα στον κλάδο της εμπορίας των νωπών αγροτικών προϊόντων μέχρι το 1983 μπορεί να συνοψισθεί ως εξής:

α) Μεγάλος αριθμός εξαγωγικών φορέων μικρού κατά κανόνα μεγέθους με πολύ ελλειπή υλικοτεχνική υποδομή, μικρές οικονομικές δυνατότητες, και με μία οργάνωση που κάθε άλλο παρά εξαγωγικής επιχείρησης έμοιαζε. Στον κλάδο αυτό λειτουργούν και δύο-τρεις μεγάλες επιχειρήσεις που τα στάνταρτς τους μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ικανοποιητικά, το σύνολο όμως της δραστηριότητάς τους αφορά συναλλαγές μόνο με τις σοσιαλιστικές αγορές.

β) Η τροφοδότηση των αγορών του εξωτερικού γινόταν κατά τρόπο τελείως απρογραμμάτιστο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ούτε οι συνθήκες της αγοράς ούτε οι ιδιαιτερότητές τους. Άμεσο αποτέλεσμα ο προσανατολισμός των εξαγωγών μας σε χώρες με μικρό μεταφορικό κόστος (Δ.ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΑΥΣΤΡΙΑ), γρήγορος κορεσμός των αγορών και σημαντική πτώση των τιμών από τον Ελληνοελληνικό ανταγωνισμό, χαμηλή ποιότητα αποστελλομένων φορτίων με πρόχειρες συσκευασίες κ.λπ.

γ) Η διακίνηση όμως των νωπών αγροτικών προϊόντων προς τις αγορές του εξωτερικού ουδέποτε αποτέλεσε μία αυτοδύναμη δραστηριοτητα, με την έννοια ότι τα εκ της πώλησης των προϊόντων έσοδα δεν κάλυπταν τα έξοδα (τιμή πρώτης ύλης-συσκευασία-κόστος μεταφοράς). Έτσι η πολιτεία προκειμένου να καλύψει το εισόδημα του παραγωγού προχωρούσε στην εξαγγελία μιας εθνικής επιδότησης ταυτόχρονα με την ανακοίνωση μίας ελάχιστης τιμής παραγωγού (τιμή ασφαλείας). Το ύψος της εθνικής αυτής ενίσχυσης που ανακοινωνόταν πριν από την έναρξη της εξαγωγικής περιόδου προσδιοριζόταν και διαμορφωνόταν περισσότερο από την εμπειρία των προηγουμένων χρόνων σε συνδιασμό με την επιθυμητή από πλευράς πολιτείας αύξηση των τιμών παραγωγού παρά από κάποια πραγματική εκτίμηση των συνθηκών της αγοράς.

Το μεγάλο μειονέκτημα από την παραπάνω πρακτική ήταν το γρήγορο σταμάτημα των εξαγωγών όταν πλέον η αναγγελθείσα επιδότηση δεν μπορούσε να καλύψει το πραγματικό άνοιγμα που δημιουργούσε η εμπορία με αποτέλεσμα να ασκείται πίεση προς την πολιτεία για αύξηση της επιδότησης.

Παράλληλα οι εξαγωγικοί φορείς μπροστά στην αδυναμία τους να ανταπεξέλθουν στα δημιουργημένα έξοδα προσπαθούσαν να μετακυλίσουν μέρος των ζημιών προς τους παραγωγούς είτε μειώνοντας την ελάχιστη τιμή εκδίδοντας όμως κανονικά παραστατικά είτε (και) μειώνοντας το πραγματικό βάρος με ποσοστά δήθεν σκάρτου προϊόντος. Ήταν πάρα πολύ σύνηθες φαινόμενο να αναγγέλεται από την πολιτεία μία ελάχιστη τιμή παραγωγού και η πραγματική τιμή που εκαρπούντο να είναι μέχρι και 30% ως 40% χαμηλότερη της ελαχίστης. Έτσι οι εξαγωγικοί γεωργικοί συνεταιρισμοί, οι μόνοι που δέχονταν να δώσουν την ελαχίστη τιμή γρήγορα γινόντουσαν μη ανταγωνιστικοί και αναγκαζόντουσαν να διακόψουν την δραστηριότητά τους. Στο σημείο αυτό και μιλώντας για τις τιμές του παραγωγού είναι χρήσιμο να τονισθεί η σημασία του μικρού γεωργικού κλήρου στην Ελλάδα στη δυσκαμφία διαμόρφωσης κάποιων άλλων -πιο εμπορικών- τιμών παραγωγού.

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι Ελληνικές τιμές παραγωγού εκφρασμένες σε μονάδα βάρους να είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες τιμές των παραγωγών άλλων ανταγωνιστριών χωρών, το εισόδημα όμως του Έλληνα παραγωγού να είναι χαμηλότερο από αυτό του συναδέλφου του σε άλλη χώρα. Είναι επίσης σκόπιμο να τονισθεί ότι σε περιπτώσεις ξαφνικών αλλαγών στην αγορά όπως π.χ. αλλαγή ισοτιμιών ξένων νομισμάτων -καταστροφή παραγωγής ανταγωνίστριας χώρας, αλλαγών δηλαδή που διαμόρφωναν ξαφνικά καλύτερες συνθήκες εμπορίας, δεν συνοδεύονταν από μείωση της επιδότησης, με αποτέλεσμα να δίδονται χρήματα πολύ περισσότερα στους εξαγωγικούς φορείς. Ένα τελευταίο αλλά ιδιαίτερα σημαντικό σημείο κριτικής του τρόπου που δινόταν στο παρελθόν η εθνική επιδότηση, είναι και η αδυναμία χρησιμοποίησής της για άσκηση κάποιας ουσιαστικής πολιτικής στον γεωργικό τομέα.

Η επιδότηση δινόταν με αποκλειστικό στόχο να διασφαλίσει κάποιο γεωργικό εισόδημα στον παραγωγό παράλληλα με την ομαλοποίηση της διακίνησης. Στη συγκεκριμένη περίοδο δεν χρησιμοποιήθηκε ποτέ, ειδικά μέχρι το 1982, για ουσιαστική παρέμβαση στις δομές της εμπορίας των νωπών προϊόντων, όπως βελτίωση ποιότητας, αλλαγή ποικιλιών, βοήθεια συνεταιριστικών οργανώσεων κ.λπ., αλλαγές που θα μπορούσαν να βελτιώσουν λίγο την κατάσταση, αλλά αντίθετα αυτή η " πυροσβεστική " πολιτική που ακολουθήθηκε βοηθούσε στην αναπαραγωγή του προβλήματος την επόμενη περίοδο, μέσα από το κλίμα αδιαφορίας που δημιουργόταν στους παραγωγούς και εξαγωγικούς φορείς, και όπου μοναδικό θέμα ήταν για τους παραγωγούς η αύξηση της παραγωγής. ώστε

πάρουν την τιμή ασφαλείας σε μεγαλύτερη ποσότητα και για τους εξαγωγείς ποιος είναι ο αποτελεσματικότερος τρόπος άσκησης πίεσης προς την πολιτεία για εξαγγελία υψηλής εθνικής ενίσχυσης.

Από την άλλη πλευρά οι ιδιαιτερότητες των νωπών προϊόντων (μεγάλη φθαρτότητα, μικρή διάρκεια εμπορικής ζωής, ομοιογένεια προϊόντος κ.λπ.), δημιούργησαν και ιδιαιτερότητες στην εμπορία τους ιδιαίτερα στις δυτικές αγορές, με κύριο χαρακτηριστικό την πολύ αυξημένη διαπραγματευτική ικανότητα των εισαγωγικών οίκων, " αγοραστών " έναντι των εξαγωγέων. Κύρια έκφραση της αυξημένης αυτής διαπραγματευτικής ικανότητας η διάθεση των προϊόντων μόνο επί προμηθεία, πλήρης έλλειψη ελέγχου των εισαγωγικών φορέων (με αποτέλεσμα να δηλώνονταιτιμές χαμηλότερες από αυτές που πραγματοποιήθηκαν, να θεωρούνται φορτία ποιοτικά υποβαθμισμένα σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό απ΄ό,τι το πραγματικό κ.λπ.) και γενικά η παραπέρα μείωση της ανταγωνιστικότητας του προϊόντος.

Σημειώνεται ότι όλοι αυτοί οι ελιγμοί των εισαγωγικών φορέων αποσκοπούσαν αποκλειστικά στην αθέμιτη αύξηση των περιθωρίων κέρδους τους χωρίς όμως να επηρεάζεται η αγορά του τελικού καταναλωτή. Τέλος στις πωλήσεις των νωπών (κυρίως εσπεριδοειδών) στις σοσιαλιστικές αγορές παρατηρείται το φαινόμενο της πτώσης των τιμών από χρόνο σε χρόνο (σε ξένο νόμισμα). Η πτώση των τιμών είναι κυρίως αποτέλεσμα της μεγάλης διαπραγματευτικής ικανότητας των αγοραστών (ένας μόνο διαπραγματευτής-αγοραστής για το σύνολο των ποσοτήτων, πολλοί οι ενδιαφερόμενοι εξαγωγείς-πωλητές) που διαφοροποιούν από χρόνο σε χρόνο τις τιμές προς όφελός τους ανάλογα των κοινοτικών επιδοτήσεων ή των διαφορών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Συμπερασματικά τόσο οι ιδιαιτερότητες του κλάδου εμπορίας των νωπών προϊόντων στην Ελλάδα, όσο και οι ίδιες οι ιδιαιτερότητες των νωπών προϊόντων και της εμπορίας τους στο εξωτερικό επιδείνωναν από χρόνο σε χρόνο όλους τους " όρους εμπορίου ". Το δημοσιονομικό κόστος τόσο σε απόλυτα όσο και σε πραγματικά μεγέθη αύξανε συνεχώς, ενώ παράλληλα οι δομές που είχαν δημιουργηθεί καθιστούσαν αδύνατη την οποιαδήποτε βελτίωση μέσα από το ήδη υπάρχον σύστημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.: ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ (Κ.Φ.Ε.)

2.1.: Στόχοι του Κ.Φ.Ε. και τρόποι χορήγησης εθνικής ενίσχυσης.

Η λειτουργία ενός κεντρικού συντονιστικού οργάνου, αρμοδίου να ασκεί εμπορική πολιτική στις αγορές του εξωτερικού, και να έχει συγχρόνως τη δυνατότητα να ασκεί μια ουσιαστική παρέμβαση στη διαδικάσία κοπής-συσκευασίας-μεταφοράς θεωρήθηκε ότι θα αποτελούσε μια σημαντική προσπάθεια στη βελτίωση της εμπορίας των νωπών προϊόντων.

Αυτή ήταν άλλωστε και η εμπειρία άλλων παραγωγικών χωρών (Κύπρος, Ισπανία, για τα εσπεριδοειδή, Μαρόκο, Ισραήλ-Αγγλία για την εσωτερική αγορά) που εφαρμόζουν εδώ και πολλές δεκαετίες παρόμοια συστήματα εμπορίας. Έτσι το 1983 με την έναρξη της εξαγωγικής περιόδου των εσπεριδοειδών (Νοέμβρης 1983) άρχισε να λειτουργεί στην Ελλάδα ο Κεντρικός Φορέας Εξαγωγών κάτω από την εποπτεία και υποδομή της ΑΓΡΕΞ και με την συμμετοχή του συνόλου σχεδόν των εξαγωγικών φορέων (είτε ιδιωτικών, είτε συνεταιριστικών) που δραστηριοποιόντουσαν στις δυτικές αγορές.

Οι στόχοι που τέθηκαν στην πρώτη φάση της λειτουργίας του Κ.Φ.Ε. μπορούν να συνοψισθούν στα παρακάτω.:

α) Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών προϊόντων στις αγορές του εξωτερικού.

β) Ουσιαστική πλέον παρέμβαση της Πολιτείας στα διάφορα στάδια της διακίνησης του προϊόντος.

Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών προϊόντων ήταν άμεση συνάρτηση του ποσοστού συμμετοχής των Ελλήνων εξαγωγικών φορέων στο καινούργιο συντονιστικό όργανο. Όσο μεγαλύτερη η συμμετοχή των εξαγωγικών φορέων, τόσο μεγαλύτερος ο συντονισμός των εξαγωγικών προσπαθειών, άρα τόσο μεγαλύτερη και η διαπραγματευτική θέση των Ελληνικών προϊόντων.

Σαν μέσο για την επίτευξη των παράπάνω στόχων επιλέχθηκε η χορήγηση εθνικής επιδότησης μόνο σ΄αυτούς που αποδέχονται τη λειτουργία του Κ.Φ.Ε. και τους επί μέρους όρους και προϋποθέσεις που συμφωνούνται κατά περίπτωση με τους εξαγωγικούς φορείς, τους παραγωγικούς συνεταιρισμούς, την ΑΓΡΕΞ και το Υπ. Γεωργίας. Ταυτόχρονα η εθνική επιδότηση αλλάζει τρόπο χορήγησης. Σε σχέση με τον τρόπο ποι δινόταν στο παρελθόν, στο καινούριο σύστημα εμπορίας αποφασίζεται η χορήγηση επιδότησης ίση με το άνοιγμα που προκύπτει σε κάθε αγορά για κάθε προϊόν και για κάθε μορφή συσκευασίας. Σύμφωνα με την παραπάνω λογική οι τιμές πώλησης του κάθε προϊόντος που διακινήθηκε μέσα από τα εμπορικά γραφεία του Κ.Φ.Ε. στις διάφορες δυτικές αγορές από την αρχή ως το τέλος της περιόδου μαζί με τις τυχόν κοινοτικές επιδοτήσεις και τα άλλα έσοδα αποτελούν τα συνολικά έσοδα. Από τα έσοδα αυτά αφαιρούνται το κόστος της πρώτης ύλης (οι τιμές της πρώτης ύλης καθορίζονται με αποφάσεις του Κ.Φ.Ε. σε συνεργασία με το Υπ. Γεωργίας) το κόστος συσκευασίας στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και το κέρδος του εξαγωγέα και το κόστος μεταφοράς. Η διαφορά αυτή αποτελεί το ύψος της εθνικής ενίσχυσης η οποία δίδεται απολογιστικά στα μέλη του Κ.Φ.Ε. μετά τη λήξη της εξαγωγικής περιό δου και εφ΄όσον έχουν τηρήσει τους λοιπούς όρους και προϋποθέσεις. Έτσι με το καινούριο σύστημα, ξέχωρα του άμεσου στόχου, δηλαδή του συντονισμού, που επιτυγχάνεται, ο τρόπος χορήγησης της εθνικής ενίσχυσης επιδρά θετικά και σε άλλα σημεία της εμπορίας. Για παράδειγμα είναι δυνατό πλέον να τροφοδοτούνται και οι πιο απομακρυσμένες αγορές αφού η επιδότηση δεν είναι ενιαία αλλά ανάλογη των αποτελεσμάτων της κάθε αγοράς. Επίσης ο τρόπος υπολογισμού και χορήγησης της εθνικής επιδότησης μπορεί να οδηγήσει κάτω από διάφορες προϋποθέσεις στην ομαλοποίηση των μέσων μεταφοράς (αν π.χ. σαν στοιχείο κόστους εγκρίνεται μόνο κάποια μεταφορά με συγκεκριμένο μέσο), ή βελτίωση του τύπου συσκευασίας ή Ελληνοποίηση των μέσων συσκευασίας κ.λπ. Σημειώνεται επίσης ότι μέσα στον τρόπο υπολογισμού της εθνικής επιδότησης ιδιαίτερη μέριμνα έχει ληφθεί ώστε να λειτουργεί και σαν κίνητρο για τη βελτίωση της ποιότητας, αφού ποιοτικά υποβαθμισμένα φορτία που φθάνουν με ευθύνη των φορτωτών στις αγορές του εξωτερικού, εξαιρούνται ολοκληρωτικά από την εθνική ενίσχυση.

Εκτός όμως των παράπάνω άμεσων και έμμεσων θετικών αποτελεσμάτων που έχει ο νέος τρόπος υπολογισμού και χορήγησης της εθνικής ενίσχυσής, υπάρχει ακόμη μία σειρά από θετικά αποτελέσματα τα οποία έχουν σχέση και με τη διασφάλιση των παραγωγών ότι θα απολαύσουν τις πραγματικές τιμές. Για παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί ότι κά-

θε εξαγωγικός φορέας είναι υποχρεωμένος να τηρήσει κάποιους κανόνες κατά τη διαδικασία κοπής και συσκευασίας του προϊόντος. Μερικές από αυτές τις διαδικασίες είναι η ακριβής τήρηση του προγράμματος φορτώσεων, η καταβολή στους παραγωγούς της πραγματικής τιμής, ή τήρηση των συμφωνημένων σχετικά με τα έξοδα κοπής, τρόπου ζύγισης του προϊόντος κ.λπ. Εφ΄όσον όλες οι παραπάνω προϋποθέσεις τηρούνται, τότε τα περιφερειακά όργανα του Κ.Φ.Ε. εκδίδουν πιστοποιητικά. Σε περίπτωση μη έκδοσης πιστοποιητικού, τότε η ποσότητα για την οποία δεν εκδόθηκε, δεν δικαιούται επιδότησης.

Συμπερασματικά και όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού και χορήγησης της εθνικής ενίσχυσης, παρατηρείται ότι με το καινούριο σύστημα εκτός της μεγαλύτερης διασφάλισης που παρέχει στους εξαγωγικούς φορείς (σε σχέση με το παρελθόν), δημιουργείται μια σειρά από έμμεσα και άμεσα αποτελέσματα σ΄όλη τη φάση της διακίνησης των νωπών προϊόντων κάνοντας έτσι δυνατή και αποτελεσματική την παρέμβαση της πολιτείας. Δηλαδή ο τρόπος χορήγησης της εθνικής επιδότησης μετατρέπει τον Κ.Φ.Ε. σε ουσιαστικό όργανο άσκησης πολιτικής στο συγκεκριμένο αγροτικό τομέα.

2.2. Λειτουργία του Κ.Φ.Ε.

Η καθημερινή λειτουργία του Κ.Φ.Ε. βασίζεται στη λειτουργία κάποιων οργάνων. Σε " διοικητικό " επίπεδο το ανώτατο (μετά την ολομέλεια) όργανο του Κ.Φ.Ε. είναι η Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή (Κ.Σ.Ε.) στην οποία συμμετέχουν εκλεγμένοι αντιπρόσωποι των ιδιωτικών και συνεταιριστικών εξαγωγικών φορέων (σε ίσο αριθμό) και εκπρόσωπος της ΑΓΡΕΞ. Η Κ.Σ.Ε. είναι το όργανο το οποίο καθορίζει ρυθμούς τροφοδότησης ξένων αγορών, μεταφορικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν, εμπορική πολιτική σε κάθε χώρα, επιθυμητή τιμή παραγωγού, τρόπο συσκευασίας και γενικά ασχολείται μ΄όλα τα θέματα τα οποία έχουν σχέση με την εμπορία των προϊόντων. Οι αποφάσεις της Κ.Σ.Ε. είναι υποχρεωτικές για όλα τα μέλη του Κ.Φ.Ε., που σε περίπτωση παράβασης, όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, υπάρχουν ποινές που ξεκινούν από σταμάτημα εξαγωγών για κάποια συγκεκριμένη περίοδο μέχρι και ολοκληρωτικής αποβολής του απειθαρχόντος φορέα από τον Κ.Φ.Ε. με όλες τις οικονομικές συνέπειες. Σε κάθε απόφαση της Κ.Σ.Ε. ξ ΑΓΡΕΞ διατηρεί το δικαίωμα άσκησης βέτο (το οποίο συνήθως ασκεί στις περιπτώσεις των τιμών παραγωγού). Ένα δεύτερο διοικητικό όργανο, σε επίπεδο περιφέρειας αυτή τη φορά, είναι η Περιφερειακή Συντονιστική Επιτροπή και Συνέλευση (Π.Σ.Ε.). Σ΄αυτό το όργανο στο οποίο συμμε-

τέχει το σύνολο των εξαγωγικών φορέων της περιφέρειας εκτός του ότι είναι επιφορτισμένο να παρακολουθεί διοικητικά την υλοποίηση των αποφάσεων της Κ.Σ.Ε., παρεμβαίνει και στη λύση διαφόρων προβλημάτων που δημιουργούνται και πού έχουν σχέση με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής, το ρυθμό απορρόφησης της παραγωγής, τις συγκεκριμένες αδυναμίες ή δυνατότητες εξαγωγικών φορέων κ.λπ. Και η ΠΣΕ λειτουργεί υπό την προεδρία της ΑΓΡΕΞ, όπου και εδώ ισχύει η περίπτωση του βέτο.

Σε " εκτελεστικό " επίπεδο η οργάνωση του Κ.Φ.Ε. αποτελείται από τα γραφεία του εξωτερικού και από τους γεωπόνους ποιοτικούς ελεγκτές. Τα γραφεία του εξωτερικού είναι επιφορτισμένα να παραλαμβάνουν το σύνολο των προϊόντων που αποστέλλονται από την Ελλάδα, να διαπραγματεύονται τις ποσότητες που θα δοθούν στον κάθε εισαγωγέα, να παρακολουθούν τις πωλήσεις των εισαγωγικών οίκων, να κάνουν έρευνα αγοράς, να κάνουν ποιοτικό έλεγχο, και γενικά να υλοποιούν την εμπορική πολιτική που έχει αποφασισθεί από την Κ.Σ.Ε. Τα γραφεία αυτά λειτουργούν κάτω από την ευθύνη της ΑΓΡΕΞ και σήμερα υπάρχουν γραφεία στις αγορές του Μονάχου, Ρόττερνταμ, Βιέννης, Κοπενχάγης, Παρισίου και Λονδίνου. Στην περιφέρεια οι ποιοτικοί ελεγκτές παρακολουθούν την ποιότητα των αποστελλομένων φορτίων, την τήρηση από τους εξαγωγικούς φορείς των αποφάσεων της Κ.Σ.Ε., ενώ παράλληλα ελέγχοντας την καταλληλότητα της πρώτης ύλης στην περιοχή τους δίνουν οδηγίες τόσο προς τους παραγωγούς όσο και προς τους εξαγωγείς για τις διάφορες τεχνικές μεθόδους που μπορεί να χρησιμοποιήσουν κ.λπ. Είναι υπεύθυνοι επίσης για την έκδοση του πιστοποιητικού ποιοτικής κάλυψης, πιστοποιητικού που συνοδεύει κάθε φορτίο, και που είναι απαραίτητο όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα για τη χορήγηση της εθνικής ενίσχυσης.

Τέλος, είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι μέχρι σήμερα η πρακτική που έχει ακολουθηθεί στη σύσταση του Κ.Φ.Ε. είναι να δημιουργείται ένας Κ.Φ.Ε. ανά προϊόν και ανά περίοδο. Η σύσταση του Κ.Φ.Ε. γίνεται με την υπογραφή ενός συμφωνητικού στο οποίο περιέχονται όλες οι υποχρεώσεις των μελών του Κ.Φ.Ε. και γενικά όλες οι ρυθμίσεις που έχουν σχέση με τη λειτουργία του Κ.Φ.Ε. Κυρίαρχο σημείο του συμφωνητικού αυτού, που αποτελεί άλλωστε και μόνιμο σημείο τριβής των εξαγωγικών φορέων, είναι ο τρόπος με τον οποίο δίδεται σε κάθε εξαγωγέα το εξαγωγικό έργο, αφού ο προγραμματισμός και η ομαλή τροφοδότηση των αγορών απαιτούν κατά κανόνα όχι αλόγιστη προσφορά προϊόντος, αλλά

προσφορά προσαρμοζόμενη στις συγκεκριμένες απαιτήσεις.

Η ρύθμιση η οποία υπάρχει προβλέπει ότι το εξαγωγικό έργο κάθε φορέα είναι ανάλογο της δυναμικότητας του συσκευαστηρίου του και της δραστηριότητάς του κατά την προηγούμενη τριετία. Τέλος τονίζεται ότι η ύπαρξη του παραπάνω συμφωνητικού είναι και ο μοναδικός τύπος που περιβάλλει τη σύσταση και λειτουργία του Κ.Φ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Κ.Φ.Ε.

Στα δύο πρώτα χρόνια της λειτουργίας του Κ.Φ.Ε. καλύφθηκαν τα παρακάτω προϊόντα: εσπεριδοειδή (περίοδος 1983|84, 1984|85 και 1985|86) πατάτα (1984 και 1985), βερύκοκκο (1984 και 1985) ροδάκινα (1984,1985), σταφύλια (1984,1985) και αγγούρια (1984).

Στον τομέα των αποτελεσμάτων τα πρώτα συμπεράσματα απο τη διετή λειτουργία του Κ.Φ.Ε. μπορούν να συνοφισθούν στα παρακάτω:

3.1. Αύξηση εσόδων

α) Σ΄όλα τα προϊόντα την πρώτη χρονιά παρατηρείται μία αύξηση των τιμών πώλησης (σε ξένο νόμισμα) σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο της τάξης του 25% ως 45%. Η παραπάνω αύξηση είναι εντυπωσιακή άν αναλογισθούμε ότι (με εξαίρεση την περίπτωση της πατάτας) οι συνθήκες στη διεθνή αγορά παραμένουν σταθερές σε σύγκριση μ΄όλα τα προηγούμενα χρόνια, γεγονός που αποδεικνύεται και απο την εξέλιξη των τιμών του καταναλωτή. Πράγματι μία ανάλυση των στοιχείων τιμών καταναλωτή στις ξένες χώρες καθ΄όλη τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας δείχνει ότι οι τιμές των νωπών προϊόντων σε επίπεδο καταναλωτή παραμένουν σταθερές. Το γεγονός αυτό δείχνει αυτόματα και την αντιστοιχη εξέλιξη των χονδρεμπορικών τιμών γεγονός που επιβεβαιώνεται και απο την ανάλυση των στοιχείων πώλησης των Ελληνικών προϊόντων κατά τις προηγούμενες του Κ.Φ.Ε. περιόδους. Ετσι η αύξηση των τιμών αποδίδεται αποκλειστικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών προϊόντων που προήλθε μέσα απο το καινούργιο σύστημα εμπορίας που θέσπισε ο Κ.Φ.Ε. Η βελτίωση των τιμών έγινε δυνατή μέσα απο τη συγκέντρωση της συνολικής Ελληνικής προσφοράς σε κάθε γραφείο στο εξωτερικό και τη διαπραγμάτευση πλέον με τους εισαγωγικούς οίκους με πολύ μεγαλύτερη ικανότητα.Γενικότερα μπορούμε να πούμε οτι αύξηση των τιμών προήλθε μέσα απο την ουσιαστική αύξηση του ελέγχου των εισαγωγικών οίκων γεγονός που επηρρέασε στο να περιοριστούν τα περιθώρια κερδους τους περίπου στα νόμιμα επίπεδα. Στο παράρτημα παρουσιάζεται μία ανάλυση της Γερμανικής αγοράς σταδύο βασικά προϊόντα (πορτοκάλια-σταφύλια) απο την οποία τεκμηριώνονται οι παραπάνω απόψεις. Το γεγονός άλλωστε ότι και κατά τη δεύτερη χρονιά οι

τιμές πώλησης των ελληνικών προϊόντων παρέμειναν στα ίδια περίπου επίπεδα με την προηγούμενη είναι ακόμα μια ένδειξη για τον ανορθολογικό τρόπο που γινόταν η εμπορία στις αγορές του εξωτερικού όλα τα προηγούμενα χρόνια.

Τέλος μια παρατήρηση πρέπει να γίνει για την περίπτωση της πατάτας. Τα αποτελέσματα της κατά την πρώτη χρονιά ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακά κυρίως λόγω της έλλειψης που παρουσιάσθηκε στη διεθνή αγορά. Την επόμενη χρονιά (1985) τα δεδομένα αντιστράφηκαν. Όλα αυτά οφείλονται στις ιδιαιτερότητες του προϊόντος. Είναι κηπευτικό μονοετούς καλλιέργειας χωρίς ιδιαίτερες κλιματολογικές απαιτήσεις. Έτσι ο παραγωγός της κάθε χώρας προσαρμόζει την ποσότητα εδάφους που θα καλλιεργήσει ανάλογα των οικονομικών αποτελεσμάτων που είχε την προηγούμενη χρονιά, με αποτέλεσμα ή έλλειψη που παρουσιάσθηκε το 1984 σε συνέχεια της υπερπροσφοράς του 1983 να ακολουθηθεί και πάλι από υπερπροσφορά το 1985. Τέτοια όμως δεδομένα δεν παρουσιάζονται στα δενδρώδη προϊόντα όταν η αύξηση και η μείωση της διεθνούς προσφοράς στη βραχυχρόνια περίοδο είναι αποτέλεσμα μόνο κλιματολογικών συνθηκών που δεν μπορούν να επηρρεάσουν σε πολύ μεγάλο βαθμό τη συνολική εξέλιξη της διεθνούς προσφοράς.

β) Εκτός όμως από τις αυξήσεις των τιμών, μια παραπέρα αύξηση των εσόδων δημιουργήθηκε από το μεγαλύτερο έλεγχο που ασκήθηκε στους εισαγωγικούς φορείς. Η αύξηση αυτή ήταν αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης των " διαμαρτυριών " των ξένων πελατών για υποβαθμισμένα προϊόντα. Η μείωση των διαμαρτυριών δεν ήταν μόνο αποτέλεσμα της βελτίωσης της ποιότητας του Ελληνικού προϊόντος αλλά και επειδή ο εισαγωγικός οίκος γνώριζε ότι σε περίπτωση ψευδούς διαμαρτυρίας που θα αποδεικνυόταν από τα όργανα-ποιοτικούς ελεγκτές του Κ.Φ.Ε. που έχει σε κάθε αγορά, θα είχε άμεσα κάποιες επιπτώσεις στη παραπέρα συνεργασία του με το Ελληνικό προϊόν. Έτσι άρχισε να λειτουργεί περισσότερο ορθολογικά και σ΄αυτό το σημείο.

Είναι σκόπιμο να τονισθεί εδώ ότι η δομική αλλάγή του τρόπου εμπορίας που έγινε μέσα σ΄ένα χρόνο στις βασικές δυτικές αγορές με αποτέλεσμα να αρχίζουν να αποκαλύπτονται τα " παράνομα " περιθώρια κέρδους των εισαγωγικών οίκων, δημιούργησε άμεση αντίδραση από την πλευρά τους, με αποτέλεσμα να στραφούν στην Ε.Ο.Κ. και να ζητούν άμεση ανάκλιση του συστήματος εμπορίας, επειδή κατά την άποψή τους διαταράσσεται η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών. Και μόνο όμως αυτό το

γεγονός δείχνει την ορθολογικότητα σε σχέση με το παρελθόν του νέου τρόπου εμπορίας.

3.2. Εξέλιξη στο δημοσιονομικό κόστος

Φυσιολογικά λοιπόν η αύξηση των εσόδων από τις πωλήσεις στο εξωτερικό των Ελληνικών προϊόντων τόσο λόγω αύξησης της τιμής πώλησης, όσο και της ποσότητας πώλησης, δημιούργήσαν θετικό αντίκτυπο στην εξέλιξη του δημοσιονομικού κόστους. Το 1984, πρώτη χρονιά λειτουργίας του Κ.Φ.Ε. το δημοσιονομικό κόστος έφθανε στο ύφος των 3.5 δισ. δρχ. που συγκρινόμενο με το προηγούμενο έτος σημείωσε μείωση της τάξης των 2,2 δισ. δρχ. ή 40% περίπου. Για το 1985 το εκτιμούμενο ύφος του δημοσιονομικού κόστους θα φθάσει στα 3,8 δισ. δρχ., αύξηση που θα είναι αποτέλεσμα των μεγάλων ζημιών από τη διακίνηση της πατάτας αλλά και των μεγαλύτερων ποσοτήτων που διακινήθηκαν. Εξετάζοντας όμως τα στοιχεία στην εξέλιξη του δημοσιονομικού κόστους ανά μονάδα βάρους τότε και το 1985 το δημοσιονομικό κόστος βαίνει μειούμενο πλησιάζοντας το επίπεδο του 1982. Η εξέλιξη αυτή του δημοσιονομικού κόστους γίνεται εντυπωσιακή αν στην ανάλυση προστεθούν και διάφορα άλλα στοιχεία. Έτσι είναι χαρακτηριστικό ότι οι αυξήσεις στις τιμές παραγωγού κατά το 1984 σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο έφθασαν στο ύφος του 2,1 δισ. δρχ.περίπου ενώ κατά το 1985οι αυξήσεις των τιμών παραγωγού επηρρέασαν το δημοσιονομικό κόστος κατά 1,5 δισ. δρχ. περίπου. Οι αυξήσεις των τιμών παραγωγού σε πολλά προϊόντα όπως εσπεριδοειδή, ροδάκινα είναι αποτέλεσμα των αυξημένων κατωτάτων τιμών απόσυρσης που έδινε κάθε χρόνο η Ε.Ο.Κ., ενώ στα άλλα προϊόντα οι αυξήσεις ήταν συνέπεια της αγροτικής πολιτικής της Κυβέρνησης. Δεν πρέπει επίσης να διαφεύγει της προσοχής το γεγονός ότι και το 1984 και το 1985 ήταν εκλογικές περίοδοι στις οποίες οι εκλογές συνέπεσαν σε χρόνο (Ιούνιο) όπου εξαγωγές τριών προϊόντων (βερύκοκκα, πατάτα,ροδάκινα) βρίσκονται σε εξέλιξη. Βέβαια η βελτίωση του δημοσιονομικού κόστους δεν οφείλεται αποκλειστικά στη βελτίωση των εσόδων από τις καλύτερες πωλήσεις στο εξωτερικό. Εξωγενή βελτίωση των εσόδων υπήρχε και λόγω διυλίσθησης της δραχμής ή αυξημένων κοινοτικών επιδοτήσεων. Μία προσπάθεια προσέγγισης του βαθμού επίδρασης της διυλίσθησης της δραχμής και της βελτίωσης των τιμών πώλησης στα συνολικά έσοδα μπορεί να γίνει μετά

απ΄την ανάλυση των στοιχείων συναλλάγματος (που παρουσιάζονται σε πίνακα στο τέλος αυτής της ανάλυσης στο Παράρτημα). Έτσι παρατηρείται ότι την πρώτη χρονιά του Κ.Φ.Ε. το συνάλλαγμα που ήρθε στην Ελλάδα από τις εξαγωγές των νωπών που διακινήθηκαν από τον Κ.Φ.Ε. έφθασε τα 12,42 δισ. δρχ. έναντι των 8,20 δισ. δρχ. της προηγούμενης περιόδου.

Στο παραπάνω συνάλλαγμα δεν έχει υπολογισθεί καμμία κοινοτική επιδότηση. Έτσι η διαφορά των 4,22 δισ. δρχ. οφείλεται αποκλειστικά στη διολίσθηση της δραχμής και στη βελτίωση των τιμών. Με υπόθεση ότι η διολίσθηση της δραχμής απέναντι των βασικών Ευρωπαϊκών νομισμάτων στην περίοδο 1983-1984 ήταν της τάξεως του 10%, και ότι η ποσότητες που διακινήθηκαν στις δυτικές αγορές έφθασαν τους 300.000 (τριακόσιους χιλιάδες) τόννους με μέση τιμή πώλησης 1 D.M., συμπεραίνεται ότι η αύξηση των εσόδων που οφείλονται σε διολίσθηση της δραχμής έφθασαν τα 1,1 δισ. δρχ. περίπου. Άρα ένα ποσό της τάξεως των 3,1 δισ. δρχ. περίπου οφείλεται αποκλειστικά στη βελτίωση των τιμών που επιτεύχθηκε από΄τη λειτουργία του Κ.Φ.Ε.

Ένα επίσης στοιχείο που αξίζει να τονισθεί είναι το γεγονός ότι όλες οι συγκρίσεις μεταξύ των ετών 1983 και 1984 αφορούν συγκρίσεις σε απόλυτες τιμές. Το γεγονός αυτό παίρνει κάποια μεγάλη βαρύτητα αφού το δημοσιονομικό κόστος φαίνεται να παραμένει σταθερό στα επίπεδα των 3,5 - 3,8 δισ. δρχ., ενώ ο προϋπολογισμός παρουσιάζει μια αύξηση από χρόνο σε χρόνο, άρα βαίνει μειωμένο το ποσοστό συμμετοχής των δαπανών για ενίσχυση των νωπών προϊόντων στο σύνολο των δαπανών. Περισσότερα στοιχεία για την εξέλιξη του δημοσιονομικού κόστους στην περίοδο 1982 --1985 παρουσιάζονται στο Παράρτημα όπου γίνεται και για προσπάθεια σύγκρισης εξέλιξης δημοσιονομικού κόστους και εξέλιξης τιμών παραγωγού.

3.3. Οι επιπτώσεις από τη λειτουργία του Κ.Φ.Ε. σε διάφορα προβλήματα εμπορίας.

Εκτός όμως απ΄τη θετική εξέλιξη στο δημοσιονομικό κόστος σαν συνέπεια καλυτέρων τιμών πώλησης των Ελληνικών προϊόντων στις αγορές του εξωτερικού, η λειτουργία του Κ.Φ.Ε. μέσα στα δύο πρώτα χρόνια λειτουργίας του είχε και άλλες θετικές επιπτωσεις. Για πρώτη φορά έγινε μία προσπάθεια με αρκετή μάλιστα επιτυχία ομαλοποίησης της μεταφοράς των προϊόντων. Η υποχρέωση χρησιμοποίησης εκ μέρους των εξαγωγικών φορέων και του σιδηροδρόμου βοήθησε στην εξαγωγή και περισσοτέρων ποσοτήτων αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας. Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί το παράδειγμα των σταφυλιών της Κρήτης, όπου κατά τη διάρκεια του Αυγούστου-Σεπτεμβρίου αντιμετωπίζουν μεγάλο πρόβλημα διακίνησης, αφού τα αυτοκίνητα-ψυγεία προτιμούν να φορτώνουν απ΄τη Β. Ελλάδα παρά να κατεβαίνουν στην Κρήτη. Η υποχρέωση (με απόφαση του Κ.Φ.Ε.) των φορτωτών της Β. Ελλάδος να χρησιμοποιήσουν το σιδηρόδρομο στην παραπάνω περίοδο, έδωσε αμέσως μια λύση που διευκόλυνε την διακίνηση του σταφυλιού από την Κρήτη.

Μια ακόμα θετική επίπτωση από τον τρόπο λειτουργίας του Κ.Φ.Ε. ήταν η τροφοδότηση αγορών που θεωρούνται σαν παραδοσιακές. Η προσπάθεια αυτή βοηθήθηκε τόσο από το σημερινό σύστημα χορήγησης της εθνικής ενίσχυσης, όσο και από την ύπαρξη συντονισμού μεταξύ των εξαγωγικών φορέων γεγονός για παράδειγμα που επέτρεφε πλέον την φόρτωση και πλοίων για χώρες όπως Αγγλία Σουηδία.(Η φόρτωση πλοίου από μεμονωμένους εξαγωγικούς φορείς μέχρι το 1983 ήταν σχεδόν αδύνατή, αφού οι ποσότητες που $επρεπε να φορτωθούν ήταν αρκετά μεγάλες ώστε να συσκευαστούν σε μικρό χρονικό διάστημα από ένα εξαγωγικό φορέα). Τα αποτελέσματα βέβαια αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν θεαματικά, αφού η Δυτική Γερμανία εξακολουθεί να αποτελεί την κυριώτερη αγορά για τα Ελληνικά νωπά προϊόντα, παρατηρείται όμως χρόνο με το χρόνο μία μείωση της σήμασίας της Γερμανικής αγοράς προς όφελος άλλων αγορών.

Το νέο σύστημα εμπορίας που εφαρμόστηκε στις βασικές δυτικές αγορές, εκτός από τις καλύτερες πωλήσεις, βοήθησε πολύ στη βελτίωση και όλης της εικόνας του Ελληνικού προϊόντος. Για πρώτη φορά άρχισε να διαφημίζεται το Ελληνικό προϊόν ακόμα και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η τροφοδότηση της κάθε αγοράς άρχισε να γίνεται συνεχής και κανονική, προσπάθεια έγινε για την αποφυγή επανεξαγωγής από μί-

α χώρα σε άλλη χωρίς την σύμφωνη γνώμη της ΑΓΡΕΞ .

Παράλληλα τέθηκαν τα κριτήρια της συνεργασίας με τους εισαγωγικούς οίκους. Όλα αυτά βοήθησαν στην αύξηση του ανταγωνισμού αλλά και της φήμης του Ελληνικού προϊόντος γεγονός που επέδρασε πολλές φορές ευνοϊκά στην παράκαμψη ενδιάμεσων σταδίων πώλησης και στην ταχύτερη επικοινωνία του προϊόντος με τον καταναλωτή προς όφελος του ίδιου του προϊόντος. Τέλος δεν πρέπει να παραγνωρίζεται η σημασία της ποιότητας σε όλη αυτή την προσπάθεια που έγινε για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του προϊόντος.

Η απασχόληση γεωπόνου σε κάθε συσκευαστήριο μέλος του Κ.Φ.Ε. σε συνδιασμό με τις αποφάσεις των Κ.Σ.Ε. οδήγησαν γρήγορα στη δημια καλύτερης εικόνας για τα Ελληνικά προϊόντα σε όλες τις αγορές του εξωτερικού. Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί η υποχρεωτική χρήση της παλλέτας, η εισαγωγή συγκεκριμένων μόνο μεγεθών για ορισμένες δυτικές αγορές κ.λπ.

3.4. Οι επιπτώσεις απ' τη λειτουργία του Κ.Φ.Ε. στη δραστηριότητα των γεωργικών συνεταιρισμών.

Η δημιουργία του Κ.Φ.Ε. άλλαξε μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα τις σχέσεις των παραγωγών με τους εξαγωγικούς φορείς. Από την πρώτη στιγμή που θεσπίστηκαν οι όροι προμήθειας της πρώτης ύλης καθώς και οι επιπτώσεις από την παράβασή τους, διαμορφώθηκε ένα διαφορετικό κλίμα ανάμεσα στον παραγωγό και στον εξαγωγικό φορέα. Για πρώτη φορά το εισόδημα του παραγωγού προστατεύεται τόσο όσο αφορά την τιμή όσο και για τις ποσότητες που παραδίδει για εξαγωγή. Παράλληλα σε διάφορες συνεδριάσεις της Κ.Σ.Ε. οι αποφάσεις που λαμβάνονται έχουν σαφή προσανατολισμό την ενίσχυση του ρόλου των γεωργικών συνεταιρισμών (αύξηση του εξαγωγικού τους έργου, κλείσιμο παραγγελιών για δικό τους λογαριασμό, εκχωρήσεις συμβολαίων ΑΓΡΕΞ κ.λπ.).

Έτσι τα βήματα που ξεκίνησαν το 1982|83 για το πέρασμα των αγροτικών προϊόντων μέσα από τους συνεταιρισμούς επιταχύνθηκαν με τις πρακτικές διαδικασίες που επιβλήθηκαν από τον Κ.Φ.Ε. και τη μεγαλύτερη σοβαρότητα που άρχισαν να δείχνουν οι ίδιοι οι γεωργικοί

συνεταιρισμοί απέναντι στα μέλη τους. Τα αποτελέσματα από την παραπάνω πρακτική μπορούν εύκολα να αποτυπωθούν σε ορισμένα νούμερα. Πριν από την ίδρυση του Κ.Φ.Ε. ένα πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου των εξαγωγών διακινήθηκε από τους γεωργικούς συνεταιρισμούς (κάτω από 25%). Μετά την ίδρυση του Κ.Φ.Ε. και μόλις δυο χρόνια από τη λειτουργία του το ποσοστό αυτό έφθασε στο ύψος του 45% περίπου. Το ποσοστό μάλιστα γίνεται ιδιαίτερα υψηλό (πλησιάζει και στο 65%) σε περιοχές όπου οι γεωργικοί συνεταιρισμοί είχαν και στο παρελθόν κάποια σοβαρή εξαγωγική δραστηριότητα και παρουσιάζει πολύ μεγάλη αύξηση όπου υπάρχουν " άφθαρτοι " συνεταιρισμοί. Βέβαια εξακολουθούν και σήμερα να έχουν ιδιαίτερη δυναμική οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ εξαγωγικών ιδιωτικών φορέων και των μεμονωμένων παραγωγών, η τάση όμως είναι καθημερινά να αυξάνεται και η πειστικότητα και η ανταγωνιστικότητα των γεωργικών συνεταιρισμών, με αποτέλεσμα να αυξάνεται συνεχώς και το ποσοστό συμμετοχής τους στην εξαγωγική δραστηριότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Μετά την περιγραφή λειτουργίας και την ανάλυση των αποτελεσμάτων του Κ.Φ.Ε., παρατίθενται συμπεράσματα και προτάσεις για τη βελτίωση λειτουργίας του όλου συστήματος.

Η σύσταση του Κ.Φ.Ε. αποτελεί την πρώτη ουσιαστική παρέμβαση της Πολιτείας στη δομή του κυκλώματος " Παραγωγή-διακίνηση-εμπορία " των νωπών αγροτικών προϊόντων, με σκοπό την εξυγείανσή του. Στόχος της Πολιτείας να περάσει μια νέα προοπτική που εξελικτικά θα περιορίσει την άσκηση εμπορίας στις συνεταιριστικές οργανώσεις και στους ιδιωτικούς φορείς που είναι συγκροτημένες επιχειρήσεις, διαθέτουν τις γνώσεις και την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή και κύρια είναι αποφασισμένοι να συμμορφωθούν και υπακούσουν στους συγκεκριμένους κανόνες που θεσπίζονται.

Η παρέμβαση της Πολιτείας, με τον Κ.Φ.Ε., έχει τρεις στόχους.:

1.: Την παραγωγή

Ο παραγωγός δεν μπορεί πλέον ν΄αδιαφορεί και να καλλιεργεί για να θάψει το προϊόν του. Είναι υποχρεωμένος να επιμελείται την παραγωγή, να συμμορφώνεται προς τις υποδείξεις της Δ|νσης Γεωργίας - Ραντίσματα, κλαδέματα κ.λπ. - και των γεωπόνων του Κ.Φ.Ε. ώστε το προϊόν, να είναι εμπορεύσιμο και όσο το δυνατόν καλύτερης ποιότητος, διαφορετικά κινδυνεύει να το χάσει. Είναι υποχρεωμένος να προσαρμόζει την παραγωγή του προς τα προγράμματα αναδιάρθρωσης καλλιεργειών της Πολιτείας, γιατί κινδυνεύει να μείνει χωρίς προστασία.

Η κατάργηση της τιμής κάλυψης, έκανε υπεύθυνο τον παραγωγό και τον υποχρέωσε να συνδέσει το εισόδημά του με την τύχη του προϊόντος στην αγορά, με αποτέλεσμα να επιμελείται την παραγωγή και να προσπαθεί για τη βελτίωση της ποιότητάς της.

Κύρια προοπτική των παραπάνω να φθάσουμε κάποτα σε προγραμματισμένη -ανάλογα με τις κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες της χώρας και τις δυνατότητες απορρόφησης της διεθνούς αγοράς- παραγωγή, ώστε να ελαχιστοποιηθούν τα προβλήματα διάθεσης των προϊόντων μας, να κατωχυρωθεί και αυξηθεί το εισόδημα του αγρότη και παράλληλα να μηδενισθεί το απαιτούμενο γι΄αυτά δημοσιονομικό κόστος.

2.: Την εμπορία

Οι φορείς για να δικαιούνται την προστασία της Πολιτείας για το αποτέλεσμα άσκησης της εμπορίας, πρέπει να συμμετέχουν στον Κ.Φ.Ε. Για να συμμετέχουν πρέπει να υπακούουν απαρέγκλητα στους κανόνες εμπορίας που αυτός έχει θεσπίσει.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή είναι να διαθέτει ο φορέας στοιχειώδη υλικοτεχνική υποδομή ιδιόκτητη ή ενοικιασμένη για μία τριετία. Αποτέλεσμα, η προσπάθεια περιορισμού των ιδιωτικών φορέων στους πραγματικούς επαγγελματίες με αποκλεισμό των φορέων που ευκαιριακά ασχολούνται με την εμπορία και εξαγωγή αγροτικών προϊόντων.

Υποχρέωση των φορέων να αγοράζουν το προϊόν στις τιμές που καθορίζει ο Κ.Φ.Ε. χωρίς να έχουν τη δυνατότητα μείωσης της τιμής άμεσα ή έμμεσα. Ο παραγωγός πλέον πληρώνεται για όλη την ποσότητα προϊόντος που παραδίδει με την επίσημη τιμή του Κ.Φ.Ε. Πέρα απ΄αυτό είναι καθορισμένο και το βάρος της κλούβας που αφαιρείται για να μην υπάρχει και από εκεί δυνατότητα μείωσης του βάρους της ποσότητας που παραδίδει.

Ο φορέας εξαγωγής υποχρεούται να επιμελείται τη διαλογή και τυποποίηση του προϊόντος, να χρησιμοποιεί εγκεκριμένα υλικά συσκευασίας, να χρησιμοποιεί παλέττα, να φροντίζει τις συνθήκες και τα μέσα μεταφοράς και γενικά είναι υπεύθυνος για την ποιότητα του προϊόντος όταν φθάνει στην ξένη αγορά, δεδομένου ότι το υποβαθμισμένο προϊόν αποκλείεται από τις διαδικασίες του Κ.Φ.Ε. και φέρει ο ίδιος το βάρος του δυσμενούς οικονομικού αποτελέσματος.

Προοπτικά μπορεί να καθιερωθεί ενιαίος τύπος συσκευασίας για όλους τους φορείς εξαγωγής, στην προσπάθεια να καταστεί επώνυμο στην ξένη αγορά το Ελληνικό προϊόν και όχι το προϊόν συγκεκριμμένων φορέων εξαγωγής. Τούτο φυσικά θα είναι δυνατόν όταν η βελτίωση της ποιότητας των εξαγομένων προϊόντων -που συντελείται με γοργό ρυθμό- καλύψει όλους τους φορείς εξαγωγής.

Ο φορέας εξαγωγής είναι υποχρεωμένος να υλοποιήσει το συγκεκριμμένο πρόγραμμα που καταρτίζει ο Κ.Φ.Ε. και το οποίο αφορά εξαγωγές σε όλες τις αγορές και σε συγκεκριμένες ποσότητες με αποτέλεσμα να διανοίγονται και διευρύνονται νέες αγορές που βελτιώνουν σημαντικά τους όρους διάθεσης του Ελληνικού αγροτικού προϊόντος.

Περιορίζεται στο ελάχιστο η δυνατότητα λήψης προκαταβολών των Ελλήνων εξαγωγέων από τους Γερμανούς εισαγωγείς κι αυτό γιατί πλέον δεν γνωρίζουν σε ποιο εισαγωγέα θα παραδοθεί το προϊόν που αποστέλλουν στη Γερμανική αγορά. Τις κατανομές στους επί μέρους εμπόρους σε κάθε αγορά διενεργεί το γραφείο της ΑΓΡΕΞ που είναι και ο αρχικός παραλήπτης του προϊόντος. Έτσι ελαχιστοποιείται η μάστιγα των προκαταβολών που υποδούλωνε τους Έλληνες εξαγωγείς στους Γερμανούς εισαγωγείς με άμεση συνέπεια τα Ελληνικά προϊόντα να κατευθύνονται στη Γερμανική αγορά και κύρια στην αγορά του Μονάχου ανεξάρτητα απ΄τις συνθήκες που επικρατούσαν σ΄αυτή και τις εξευτελιστικές τιμές που τελικά αποκομίζανε.

3. Τις συνεταιριστικές οργανώσεις

Η προοπτική της απασχόλησης και ευθύνης του συνεταιρισμού από την παραγωγή του προϊόντος μέχρις ότου φθάσει αυτό στον τελικό καταναλωτή ήτοι συγκομιδή, διαλογή, τυποποίηση, διακίνηση, εμπορία, τίθεται σε εφαρμογή.

Η συνεταιριστική οργάνωση μπαίνει δυναμικά στην εμπορία του αγροτικού προϊόντος που στην πραγματικότητα αντιπροσωπεύει το μόχθο των μελών της και περιορόζει στο ελάχιστι την συμμετοχή και δράση στους ευκαιριακούς παράγοντες που αποτελούσαν μέχρι σήμερα αναπόσπαστα μέλη του όλου κυκλώματος εμπορίας.

Η Πολιτεία με τον Κ.Φ.Ε. δίδει τη δυνατότητα στις συνεταιριστικές οργανώσεις να ασχοληθούν συστηματικά με την εμπορία, να αποκτήσουν την απαραίτητα πείρα και εμπειρία, στις αγορές της Δύσης και των Σοσιαλιστικών χωρών, να οργανωθούν ορθολογικά και να αυξήσουν την παραγωγίκότητά τους, να πάρουν απ΄τη συνεργασία τους με τους ιδιωτικούς φορείς εξαγωγής όλα τα χρήσιμα στοιχεία της δικής τους πείρας, ώστε στη συνέχεια να καταστούν ικανές να αναλάβουν την κύρια ευθύνη της εμπορίας και εξαγωγής των αγροτικών προϊόντων.

Προπομπός στην υλοποίηση του νέου νόμου περί συνεταιρισμών, ο Κ.Φ.Ε., αποδεικνύει τη δυνατότητα του συνεταιριστικού κινήματος -με σωστό προσανατολισμό- να παίζει να παίζει αποφασιστικό ρόλο στη διαμόρφωση και βελτιστοποίηση του αγροτικού εισοδήματος.

Οι κινητοποιήσεις των αγροτών για υφηλές τιμές ασφάλειας και υφη-

λές εθνικές ενισχύσεις αποτελούν συνδικαλιστικά θέματα αρμοδιότητας των Αγροτικών Συλλόγων. Ο συνεταιρισμός είναι επαγγελματική οργάνωση και πρέπει έξω, μακρυά και πέρα από συνδικαλιστικές διακινήσεις να απασχοληθεί και δραστηριοποιηθεί για την αξιοποίηση του μόχθου των παραγωγών και τη βελτίωση των όρων διάθεσης του προϊόντος των μελών του. Έτσι μόνο θα προσφέρει θετικές υπηρεσίες στο εισόδημα των συνεταιρισμένων αγροτών.

Η συνεταιριστική οργάνωση δεν επιτρέπεται να ασχολείται ουσιαστικά και να ενδιαφέρεται για την απόσυρση του αγροτικού προϊόντος, αντίθετα πρέπει διαρκώς αν απασχολείται και να καθοδηγεί τα μέλη της για τη βελτίωση της ποιότητας του παραγωμένου προϊόντος με στόχο την καθημερινή βελτίωση των όρων διάθεσης αυτού.

Η ελαχιστοποίηση της απόσυρσης -απ΄τα κύρια μελήματα του Κ.Φ.Ε.- δίδει σε όλες του τις διαστάσεις το πρόβλημα της διάθεσης της αγροτικής παραγωγής. Μόνη διέξοδος, η βελτίωση της ποιότητας, η προγραμματισμένη παραγωγή και η βελτίωση των όρων εμπορίας στις ξένες αγορές. Η προγραμματισμένη για απόσυρση παραγωγή οδηγεί σε αδιέξοδο έστω και αν προσωρινά ευνοείται με επιδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Αναδιάρθρωση καλλιεργειών, προγραμματισμένη παραγωγή και βελτίωση ποιότητας παραγωγής, συστατικά ενός ενδεχομένου εθνικού σχεδίου αγροτικής παραγωγής, δεν συμβαδίζουν με απόσυρση που στρέφει τελικά προς άλλες κατευθύνσεις και άλλους στόχους που δεν συμπεριλαμβάνονται στον εθνικό προγραμματισμό.

Τέλος, για να συμπληρωθεί η εικόνα λειτουργίας του Κ.Φ.Ε., κρίνεται απαραίτητο, να αναφερθούν και περιπτώσεις δυσλειτουργίας του όλου συστήματος, για να βρεθεί ο τρόπος να αντιμετωπισθούν.

Κυριώτερο πρόβλημα για αποτελεσματικότητα του Κ.Φ.Ε. είναι η τάση απειθαρχίας που παρατηρείται σε ορισμένα μέλη του. Η απειθαρχία παρουσιάζεται σε χρονικά διαστήματα που οι τιμές στην ξένη αγορά είναι ικανοποιητικές και το πορϊόν μπορεί να κινηθεί αυτοδύναμα. Οι φορείς στην προσπάθειά τους να εκτελέσουν μεγάλύτερο έργο σ΄αυτή την περίοδο και ν΄αυξήσουν το προσωπικό τους όφελος, αυτονομούνται, παραβαίνουν τον συγκεκριμένο προγραμματισμό, αδιαφορούν για τις γενικότερες επιπτώσεις και δραστηριοποιούνται ανεξέλεγκτα και ανάλογα με τη δυνάτότητά τους.

Ο Κ.Φ.Ε. στην πραγματικότητα είναι ένα σύστημα προγραμματισμού και συντονισμού της εξαγωγικής προσπάθειας επόμενα τέτοια περι-

στατικά διαταράσσουν την ομαλή λειτουργία του συστήματος, δημιουργούν υπερπροσφορά προϊόντων, αλλοιώνουν τις συνθήκες της αγοράς και επιφέρουν τελικά δυσμενή αποτελέσματα.

Οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται σ΄αυτές τις περιπτώσεις δεν είναι ίσως αποτελεσματικές για να αποτρέπουν πάντα τους φορείς από τέτοιες εκδηλώσεις.

παράδειγμα ο φορέας αγγουριού περιόδου 1985 ο οποίος διελύθη ένα μήνα περίπου μετά τη σύστασή του, γιατί παρουσιάσθηκαν πολλά τέτοια κρούσματα απειθαρχίας.

Πρόβλημα επίσης, αποτελεί η αύξηση του αριθμού των φορέων, που συμμετέχουν στον Κ.Φ.Ε., από περίοδο σε περίοδο.

Φορείς, χωρίς να έχουν στην πραγματικότητα πείρα και προϋποθέσεις για την εξαγωγή αγροτικών προϊόντων, εντάσσονται στον Κ.Φ.Ε. με την ελπίδα του βέβαιου κέρδους απ΄τη συμμετοχή τους. Έτσι δημιουργείται το φαινόμενο να δραστηριοποιούνται ευκαιριακά εξαγωγείς και να μειώνεται αντίστοιχα η δραστηριότητα των πραγματικών εξαγωγέων μια και το έργο είναι συγκεκριμένο ποσοτικά για κάθε εξαγωγική περίοδο.

Κατόπιν όλων αυτών, προκειμένου να βελτιωθεί το σύστημα και να γίνει αποτελεσματικότερη η λειτουργία του Κ.Φ.Ε. προτείνεται.:

1.- Να καλυφθούν νομοθετικά οι προτάσεις του Υπουργείου Γεωργίας, αφού γίνουν αυστηρότερες, που καθορίζουν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση αδείας εξαγωγέα αγροτικών προϊόντων, τον τρόπο άσκησης της εμπορίας και τις ποινές που επισύρει η παράβαση των θεσπισμένων υποχρεωτικών κανόνων. Οι προτάσεις αυτές είχαν υποβληθεί προς το τότε αρμόδιο, για θέματα εξαγωγικού εμπορίου, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, χωρίς συνέχεια.
Η νομοθετική ρύθμιση, θα έχει σαν αποτέλεσμα τον περιορισμό των φορέων εξαγωγής στους πραγματικούς επαγγελματίες του είδους και γενικά σε επιχειρήσεις που διαθέτουν υποδομή, πείρα, μέσα και γνώσεις για την εξαγωγή των αγροτικών προϊόντων.

2.- Να τροποποιηθεί κατάλληλα το συμφωνητικό σύστασης του Κ.Φ.Ε. ώστε να αποτελέσει ένα σύνολο γενικών αρχών που θα καλύπτουν όλα τα προϊόντα και θα ισχύει για ένα χρόνο. Το συμφωνητικό, θα συμπληρώνεται με κανονισμούς που θα ρυθμίζουν τις ιδιομορφίες των επί μέρους προϊόντων και θα περιέχει διατάξεις για πειθαρχικές ποινές σε περιπτώσεις απειθαρχίας, με τη διευκρίνηση ότι μέλος

που αποβάλλεται μπορεί να συζητήσει την επανένταξή του στον επόμενο φορέα.

Ο κίνδυνος της μή συμμετοχής φορέα, στα επόμενα προϊόντα, κρίνεται ότι θα περιορίσει στο ελάχιστο τις περιπτώσεις απειθαρχίας των μελών του Κ.Φ.Ε. στις αποφάσεις του.

3.- Τις διαπραγματεύσεις για πωλήσεις αγροτικών προϊόντων στις Σοσιαλιστικές χώρες, να διεξαγάγει αποκλειστικά ο Κ.Φ.Ε. χωρίς να αναλαμβάνει δεσμεύσεις για τη χρησιμοποίηση συγκεκριμένων φορέων εξαγωγής, μια και αυτές είναι αποτελέσματα διακρατικών συμφωνιών και καλύπτουν, συνήθως, εισαγωγές που κάνει το Ελληνικό Δημόσιο και οι Οργανισμοί του.

Η ρύθμιση αυτή θα έχει σαν αποτέλεσμα ν΄αυξήσει τις τιμές για τα Ελληνικά προϊόντα, ένας διαπραγματευτής, χωρίς ανταγωνιστές από την πλευρά της προσφοράς -και το σπουδαιότερο, θα θέσει τέρμα στις συμφωνίες, για επιστροφή συναλλάγματος, των ιδιωτικών φορέων εξαγωγής, που στην πραγματικότητα μειώνουν αισθητά το συνάλλαγμα που πρέπει να εισαχθεί στη χώρα απ΄τα συγκεκριμένα συμβόλαια πώλησης. Αύτή η πρόταση πρέπει να προωθηθεί στις διυπουργικές συσκέψεις και επιτροπές για εμπορικά θέματα έως ότου καταστεί υποχρεωτική για τις Σοσιαλιστικές χώρες-οι οποίες, όπως είναι φυσικό, για ευνόητους λόγους, αντιδρούν.-

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στον πίνακα 1 απεικονίζεται η εξέλιξη των εξαγωγών μας στις Δυτικές αγορές διαχρονικά απο το 1983 έως και το 1985, για τα τέσσερα κύρια προϊόντά μας: Πορτοκάλι, Βερύκοκκο, Ροδάκινο, Σταφύλι.

Η πατάτα δεν συμπεριλαμβάνεται στους υπολογισμούς μας επειδή η εξέλιξη των εξαγωγών αυτού του προϊόντος, σε σύγκριση με τα δενδρώδη προϊόντα, αντιμετωπίζει έντονες ιδιαιτερότητες στην παραγωγή του, (μονοετής καλλιέργεια), με συνέπεια οι εξαγωγές απο χρόνο σε χρόνο να διαφέρουν πολύ, ανάλογα με την παραγωγή τοσο την ελληνική όσο και την διεθνή. Ετσι η πλήρης απουσία κοινής οργάνωσης αγοράς απο μέρους της Κοινότητας, αναγκάζει την Πολιτεία να εφαρμόζει πολλές φορές παρεμβατική πολιτική, με αποτέλεσμα η εξέλιξη των εξαγωγών πατάτας να είναι περισσότερο συνάρτηση της πολιτικής αυτής παρά των συνθηκών της αγοράς.

Στο 1984 και στο 1985 (χρονιές λειτουργίας του Κ.Φ.Ε.) το χρωματιστό μέρος του ιστογράμματος αναφέρεται στις ποσότητες που εξήχθησαν μέσω του Κ.Φ.Ε. και το υπόλοιπο στις εξαγωγές που έγιναν απο εξαγωγείς εκτός Κ.Φ.Ε. Και τα δύο μαζί απεικονίζουν τις συνολικές εξαγωγές της Ελλάδας κατά κύρια δυτική αγορά και στο σύνολό τους.

Απο τα ιστογράμματα του πίνακα 1 παρατηρούνται τα εξής:

α) Οι εξαγωγές στις Δυτικές Αγορές παρουσίασαν μία αύξηση το 1984, σε σύγκριση με το 1983, της τάξης του 5%. Σημειώνεται ότι οι Πανελλαδικές εξαγωγές στα εξεταζόμενα προϊόντα σε Δυτικές και Ανατολικές αγορές μειώθηκαν κατά 2% περίπου το 1984 έναντι του 1983.

β) Καθ΄όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περίοδου παρατηρείται αύξηση της απορροφητικότητας των διαφόρων αγορών με μειωμένο όμως το ποσοστό συμμετοχής της Δ.Γερμανίας.
Το 1984 η Δ.Γερμανία απορρόφησε το 60% τουσυνόλου των εξαγωγών στις Δυτικές Αγορές, ενώ το 1985 έπεσε στο 52%. Δηλαδή το 1985 παρατηρείται μία επιταχυνομένη αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των άλλων Δυτικών Αγορών (Ολλανδία, Αυστρία, Αγγλία) στο σύνολο των εξαγωγών στις Δυτικές αγορές.

Στον πίνακα 2 παρουσιάζεται η διακύμανση της μέσης χονδρικής τιμής σε εβδομαδιαία βάση που πέτυχε το ελληνικό πορτοκάλι στην αγορά της Δυτικής Γερμανίας τις εξεταζόμενες περιόδους 1982|1983-1984|1985.

Πηγές που χρησιμοποιήθηκαν:

α) εκκαθαρίσεις Κ.Φ.Ε.

β) TRANSIT COURIER

Απο το διάγραμμα του πίνακα 2 παρατηρούνται τα εξής:

α) Η μέση χονδρική τιμή πώλησης ανά 3κιλη τσάντα κατά την περίοδο αιχμής των εξαγωγών πορτοκαλιού το 83|84 (5|12-15|2) σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο 82|83 αυξήθηκε απο 13 έως 48% (Μέση αύξηση της τάξης περίπου του 20%).
Η αύξηση αυτή δεν οφείλεται στο γεγονός ότι μειώθηκε η προσφορά στο πορτοκάλι. Αντίθεται όσον αφορά το Ελληνικό πορτοκάλι η προσφορά του στην αγορά της Δυτ.Γερμανίας αυξήθηκε κατά την περίοδο 83|84 έναντι του 82|83.
Οι τιμές του 84|85 παρέμειναν στα ίδια περίπου επίπεδα με αυτά του 83|84.

β) Η κάμψη της τιμής της 3κιλης τσάντας συντελέσθηκε νωρίτερα κατά την περίοδο 84|85, σε σύγκριση με τις προηγούμενες εξεταζόμενες περιόδους και αιτιολογείται απο το γεγονός ότι στην αρχή της εξαγωγικής περιόδου 84|85 εκτελέστηκαν αρκετές αποστολές με αποπρασινισμένο πορτοκάλι με συνέπεια χαμηλότερες τιμές.

Στον πίνακα 3 παρουσιάζεται η διακύμανση της μέσης χονδικής τιμής σε εβδομαδιαία βάση που πέτυχε το Σταφύλι Ροζακί στην αγορά Δυτ.Γερμανίας τα χρόνια 1983-1985.

Απο το διάγραμμα του πίνακα 3 παρατηρούνται τα εξής:

α) Καθ΄όλη την διάρκεια της εξαγωγικής περιόδου το 1984 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 1983 παρατηρείται μία αύξηση της μέσης χονδρικής τιμής πώλησης της τάξης του 10% έως και 84%.

β) Οι τιμές του 1985 παρέμειναν στα ίδια επίπεδα του 1984 κατά μέσο όρο.

Στον πίνακα 4 απεικονίζεται η εξέλιξη της μέσης τιμής καταναλωτή για το πορτοκάλι και το σταφύλι διαχρονικά απο το 1980 έως το 1984.

Οι περίοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της Μέσης τιμής καταναλωτή είναι αυτές κατά την διάρκεια των οποίων διακινούνταν τα εξεταζόμενα ελληνικά προϊόντα στην Αγορά της Δυτ.Γερμανίας. Δηλαδή για το πορτοκάλι 24|11-15|2 και για το σταφύλι 18|8-23|11.

Πηγές που χρησιμοποιήθηκαν:
ZMP: ZENTRALE MARKT UND PREISHERICHTSTELLE.

Απο την σύγκριση των αποτελεσμάτων του πίνακα 4 με τα στοιχεία των πινάκων 2 και 3 παρατηρείται ότι ενώ οι τιμές καταναλωτή παραμένουν σταθερές (ιδιαίτερα κατά την περίοδο 82-84) οι αντίστοιχες τιμές πώλησης (χονδρεμπορικές τιμές) των ελληνικών προϊόντων παρουσιάζουν για την περίοδο 1984 μία σημαντική αύξηση της τάξης του 20--30% σε σχέση με το 1983. Το ίδιο περίπου επίπεδο χαδρικών τιμών με το 1984 διατηρείται και για το 1985. Η μοναδική άποψη που μπορεί να εξηγήσει την αύξηση των τιμών πώλησης είναι η μείωση των περιθωρίων κέρδους στο χονδρεμπορικό επίπεδο. Η μείωση των περιθωρίων κέρδους στο χονδρεμπορικό επίπεδο μπορεί να είναι αποτέλεσμα είτε της παράκαμψης ενδιαμέσων σταδίων εμπορείας,με συνέπεια το προϊόν να φθάνει στον τελικό καταναλωτή περνώντας απο λιγότερα κανάλια,είτε (και) λόγω αύξησης του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων σταδίων εμπορίας με αποτέλεσμα να μειωθούν ανάλογα και τα περιθώρια κέρδους.

Στον πίνακα 5 που ακολουθεί απεικονίζεται μία συγκριτική ανάλυση των οικονομικών αποτελεσμάτων για την περίοδο 1982-1985. Η ανάλυση των δύο πρώτων περιόδων 1982 και 1983 βασίστηκε στα στοιχεία της Διεύθυνσης Πληροφόρησης του Υπουργείου Γεωργίας. Η ανάλυση των δύο τελευταίων περιόδων 1984 και 1985 βασίστηκε τόσο στα στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας όσο και σ΄αυτά του Κεντρικού Φορέα Εξαγωγών.

Στον συγκριτικό πίνακα η πρώτη στήλη κάθε περιόδου αναφέρεται στο σύνολο των εξαγωγών σε τόννους για έξι προϊόντα. Η δεύτερη στήλη αναφέρεται στο ποσοστό συμμετοχής των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στο εξαγωγικό έργο. Παρατηρείται μία συνεχής αύξηση του ποσοστού αυτού απο την πρώτη κιόλας χρονιά λειτουργίας του Κ.Φ.Ε. Η τρίτη στήλη αναφέρεται στην εισροή συναλλάγματος σε απόλυτες τιμές και στην περίπτωση των πορτοκαλιών αναγράφεται σε παρένθεση και η εισροή συναλλάγματος απο τις αγορές του ελεύθερου εμπορίου. Εδώ σημειώνεται ότι λόγω έλλειψης στοιχείων για το 1982 η δεύτερη και η τρίτη στήλη παραμένουν κενές. Η τετάρτη στήλη αναφέρεται στο δημοσιονομικό κόστος σε απόλυτες τιμές. Η τελευταία στήλη κάθε περιόδου αναφέρεται στις τιμές του παραγωγού. Εδώ σημειώνεται ότι για τις δύο πρώτες περιόδους 1982 και 1983 οι τιμές παραγωγού είναι οι εξαγγελθείσες τιμές απο το Υπουργείο Γεωργίας και όχι οι τιμές που απόλαυσαν οι παραγωγοί. Στην πραγματικότητα οι τιμές που απόλαυσαν οι παραγωγοί είναι πολλές φορές σημαντικά κατώτερες απο τις εξαγγελθείσες τιμές. Αντίθετα, για τις τελευταίες δύο περιόδους 1984 και 1985 οπότε είχαμε και την λειτουργία του Κ.Φ.Ε., οι τιμές παραγωγού είναι οι ελάχιστες τιμές που απόλαυσαν οι παραγωγοί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1982 - 1985

ΠΡΟΙΟΝ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1982: ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΕ ΤΟΝΝΟΥΣ	ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΣΕ ΟΟΟ ΔΡΧ.	ΤΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΔΡΧ.	ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1983: ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΕ ΤΟΝΝΟΥΣ	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Ο.Σ.	ΕΙΣΡΟΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΣΕ ΟΟΟ ΔΡΧ.	ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΣΕ ΟΟΟ ΔΡΧ.	ΤΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓ. ΣΕ ΔΡΧ.	ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1984: ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΣΕ ΤΟΝΝΟΥΣ	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Ο.Σ. Κ.Φ.Ε.	ΕΙΣΡΟΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΣΕ ΟΟΟ ΔΡΧ.	ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΣΕ ΟΟΟ ΔΡΧ.	ΤΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΔΡΧ.	ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1985: ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΣΕ ΤΟΝΝΟΥΣ	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ Ο.Σ. Κ.Φ.Ε.	ΕΙΣΡΟΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΣΕ ΟΟΟ ΔΡΧ.	ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΣΕ ΟΟΟ ΔΡΧ.	ΤΙΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΣΕ ΔΡΧ.
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ (1)	227.925	1.280.000	11,30	168.385	[illegible]	1.730.000 (ΔΥΣΗ 720.000)	1.179.042	14,00	159.190	26	1.660.000 (ΔΥΣΗ 1.260.000)	1.100.666	[illegible]	250.244	3[illegible]	5.050.000 (ΔΥΣΗ 2.3[illegible])	1.316.[illegible]	[illegible]
ΛΕΜΟΝΙΑ (1)	117.475	285.000	20,40	38.917	—	791.192	358.719	21,00	59.565	—	1.465.100	1[illegible]9.314	2[illegible],00	68.79[illegible]	—	1.667.300	63.544	2[illegible]
ΠΑΤΑΤΕΣ (2)	11.396	14.300	14,80	111.115	—	484.470	1.131.019	12,50	63.529	45	1.604.100	274.516	2[illegible],50	25.893	7[illegible]	1[illegible].600	1.007.000	[illegible]
ΒΕΡΥΚΚΟΚΑ	25.570	605.700	21,00	34.570	10	784.260	790.000	22,00	20.913	10	1.045.700 (ΒΕΒΕΟΟ 425.136)	76.797	34,50	23.500	1[illegible]	1.297.300 (ΒΕΒΕΟΟ 675.24[illegible])	1[illegible].0[illegible]	3[illegible]
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	92.821	679.000	17,00	62.411	55	1.684.440	482.500	20,00	61.420	6[illegible]	2.014.600	287.594	26,00	62.300	65	2.131.200	647.395	30
ΣΤΑΦΥΛΙΑ	75.231	718.700	23,00	90.048	25	1.730.970	1.612.000	28,00	94.812	36	2.638.600	1.544.584	30,00	94.000	40	2.944.800 (3)	650.000 (4)	30,00
ΣΥΝΟΛΟ:	574.418	3.582.700	—	505.446	—	8.205.332	5.753.279	—	459.389	—	12.428.100	3.483.471	—	524.728	—	13.212.202	3.845.440	—

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.: 1) Τα στοιχεία αναφέρονται στις περιόδους 1981/82, 1982/83, 1983/84, και 1984/85.
2) Οι εξαγωγές της περιόδου 1983 πραγματοποιήθηκαν σχεδόν στο σύνολό τους από την ΑΓΡΕΞ Α.Ε. και τις συνεταιριστικές οργανώσεις.
3) Προαπολογιστική εισροή συναλλάγματος.
4) Προαπολογιστικό δημοσιονομικό κόστος.
5) Στην εισροή συναλλάγματος δεν συμπεριλαμβάνονται οι Κοινοτικές Επιδοτήσεις. Ενδεικτικά για την περίοδο 1985 οι Κοινοτικές Επιδοτήσεις που αναφέρονται κυρίως στα εσπεριδοειδή υπολογίζονται σε 3.408.816.700 δρ.

Στον πίνακα-διάγραμμα 6α που ακολουθεί απεικονίζεται η εξέλιξη του δημοσιονομικού κόστους ανά μονάδα βάρους (χιλιόγραμμα) για την περίοδο 1982-1985. Επίσης στον πίνακα-διάγραμμα 6β απεικονίζεται η εξέλιξη των τιμών παραγωγού ανά μονάδα βάρους και κατά προϊόν για την αντίστοιχη περίοδο 1982-1985.

Στο διάγραμμα 6α (εξέλιξη δημοσιονομικού κόστους) παρατηρείται ότι σε απόλυτες τιμές το κόστος κορυφώνεται στην περίοδο 1983 φθάνοντας τις 11,40 δρχ. ανά κιλό σε σύγκριση με τις 6,50 δρχ. το 1982. Στη συνέχεια παρατηρείται ότι το δημοσιονομικό κόστος ανά κιλό έχει μία πτωτική τάση για τις επόμενες δύο περιόδους 1984 και 1985 όπου το κόστος ανά κιλό είναι 7,60 και 7,30 δρχ. ανά κιλό αντίστοιχα.

Η αύξηση των τιμών παραγωγού μπορεί να δικαιολογήσει κατά κάποιο βαθμό και την αύξηση του δημοσιονομικού κόστους για τις αντίστοιχες περιόδους. Ιδιαίτερα, η αύξηση του δημοσιονομικού κόστους για την περίοδο του 1983 κατά κάποιο μεγάλο βαθμό μπορεί να δικαιολογηθεί απο την μεγάλη αύξηση των τιμών παραγωγού κατά 5 δρχ. ανά κιλό στο σταφύλι και απο την κακή χρονιά και εμπορία της πατάτας και των εσπεριδοειδών.

Στο διάγραμμα 6β (εξέλιξη τιμών παραγωγού) παρατηρείται ότι για την περίοδο 1983 σε σύγκριση με εκείνη του 1982 υπάρχει μία αύξηση των τιμών παραγωγού για τα πέντε απο τα έξι προϊόντα, ενώ στο έκτο (πατάτα) έχουμε μία μικρή πτώση των τιμών. Στη συνέχεια παρατηρείται ότι για την περίοδο 1984 οι αυξήσεις των τιμών παραγωγού έχουν μεγαλύτερο ρυθμό απ΄ότι την προηγούμενη περίοδο και ιδιαίτερα οι αυξήσεις των τιμών του βερικόκκου και της πατάτας. Οι αυξήσεις των υπολοίπων προϊόντων ακολουθούν σε μικρότερο ρυθμό. Οι αυξήσεις των τιμών παραγωγού συνεχίζονται και για την περίοδο του 1985. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών που προέκυψε απο τις αυξήσεις των τιμών παραγωγού (σε συνάρτηση και με τις εξαχθείσες ποσότητες) για τις περιόδους 1983, 1984 και 1985 υπολογίζεται σε 1,15 δισ.δρχ., 2,2 δισ.δρχ. και 1,51 δισ.δρχ. αντίστοιχα. Τις δύο τελευταίες περιόδους 1984 και 1985 είχαμε και την λειτουργία του Κεντρικού Φορέα Εξαγωγών.

Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα των διαγραμμάτων παρατηρείται ότι για τις περιόδους 1984 και 1985 απο την μία πλευρά έχουμε υψηλές αυξήσεις των τιμών παραγωγού (που λογικά θα έπρεπε να συνοδεύονταν και απο αυξήσεις στο δημοσιονομικό κόστος), απο την άλλη πλευρά όμως έχουμε σταθερή και σημαντική μείωση του δημοσιονομικού κόστους

σε 7,60 και 7,30 δρχ. ανά κιλό αντίστοιχα. Απ'ότι δε εμφανίζεται και στο διάγραμμα 6α εάν εξαιρέσουμε το δημοσιονομικό κόστος της πατάτας λόγω της ιδιαιτερότητας του προϊόντος αυτού, τότε το κόστος για το 1985 πλησιάζει στις 5,70 δρχ. ποσό μικρότερο ακόμη και της περιόδου 1982 όταν ήταν 6,50 δρχ. ανά κιλό.

П А Р А Р Т Н М А

Στον πίνακα 1 απεικονίζεται η εξέλιξη των εξαγωγών μας στις Δυτικές αγορές διαχρονικά απο το 1983 έως και το 1985, για τα τέσσερα κύρια προϊόντά μας: Πορτοκάλι, Βερύκοκκο, Ροδάκινο, Σταφύλι.

Η πατάτα δεν συμπεριλαμβάνεται στους υπολογισμούς μας επειδή η εξέλιξη των εξαγωγών αυτού του προϊόντος, σε σύγκριση με τα δενδρώδη προϊόντα, αντιμετωπίζει έντονες ιδιαιτερότητες στην παραγωγή του, (μονοετής καλλιέργεια), με συνέπεια οι εξαγωγές απο χρόνο σε χρόνο να διαφέρουν πολύ, ανάλογα με την παραγωγή τοσο την ελληνική όσο και την διεθνή. Ετσι η πλήρης απουσία κοινής οργάνωσης αγοράς απο μέρους της Κοινότητας, αναγκάζει την Πολιτεία να εφαρμόζει πολλές φορές παρεμβατική πολιτική, με αποτέλεσμα η εξέλιξη των εξαγωγών πατάτας να είναι περισσότερο συνάρτηση της πολιτικής αυτής παρά των συνθηκών της αγοράς.

Στο 1984 και στο 1985 (χρονιές λειτουργίας του Κ.Φ.Ε.) το χρωματιστό μέρος του ιστογράμματος αναφέρεται στις ποσότητες που εξήχθησαν μέσω του Κ.Φ.Ε. και το υπόλοιπο στις εξαγωγές που έγιναν απο εξαγωγείς εκτός Κ.Φ.Ε. Και τα δύο μαζί απεικονίζουν τις συνολικές εξαγωγές της Ελλάδας κατά κύρια δυτική αγορά και στο σύνολό τους.

Απο τα ιστογράμματα του πίνακα 1 παρατηρούνται τα εξής:

α) Οι εξαγωγές στις Δυτικές Αγορές παρουσίασαν μία αύξηση το 1984, σε σύγκριση με το 1983, της τάξης του 5%. Σημειώνεται ότι οι Πανελλαδικές εξαγωγές στα εξεταζόμενα προϊόντα σε Δυτικές και Ανατολικές αγορές μειώθηκαν κατά 2% περίπου το 1984 έναντι του 1983.

β) Καθ΄όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περίοδου παρατηρείται αύξηση της απορροφητικότητας των διαφόρων αγορών με μειωμένο όμως το ποσοστό συμμετοχής της Δ.Γερμανίας.
Το 1984 η Δ.Γερμανία απορρόφησε το 60% τουσυνόλου των εξαγωγών στις Δυτικές Αγορές, ενώ το 1985 έπεσε στο 52%. Δηλαδή το 1985 παρατηρείται μία επιταγχυνομένη αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των άλλων Δυτικών Αγορών (Ολλανδία, Αυστρία, Αγγλία) στο σύνολο των εξαγωγών στις Δυτικές αγορές.

Στον πίνακα 2 παρουσιάζεται η Διακύμανση της μέσης χονδρικής τιμής σε εβδομαδιαία βάση που πέτυχε το ελληνικό πορτοκάλι στην αγορά της Δυτικής Γερμανίας τις εξεταζόμενες περιόδους 1982|1983-1984|1985.

Πηγές που χρησιμοποιήθηκαν:

α) εκκαθαρίσεις Κ.Φ.Ε.

β) TRANSIT COURIER

Απο το διάγραμμα του πίνακα 2 παρατηρούνται τα εξής:

α) Η μέση χονδρική τιμή πώλησης ανά 3κιλη τσάντα κατά την περίοδο αιχμής των εξαγωγών πορτοκαλιού το 83|84 (5|12-15|2) σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο 82|83 αυξήθηκε απο 13 έως 48% (Μέση αύξηση της τάξης περίπου του 20%).
Η αύξηση αυτή δεν οφείλεται στο γεγονός ότι μειώθηκε η προσφορά στο πορτοκάλι.Αντίθεται όσον αφορά το Ελληνικό πορτοκάλι η προσφορά του στην αγορά της Δυτ.Γερμανίας αυξήθηκε κατά την περίοδο 83|84 έναντι του 82|83.
Οι τιμές του 84|85 παρέμειναν στα ίδια περίπου επίπεδα με αυτά του 83|84.

β) Η κάμψη της τιμής της 3κιλης τσάντας συντελέσθηκε νωρίτερα κατά την περίοδο 84|85,σε σύγκριση με τις προηγούμενες εξεταζόμενες περιόδους και αιτιολογείται απο το γεγονός ότι στην αρχή της εξαγωγικής περιόδου 84|85 εκτελέστηκαν αρκετές αποστολές με αποπρασινισμένο πορτοκάλι με συνέπεια χαμηλότερες τιμές.

Στον πίνακα 3 παρουσιάζεται η διακύμανση της μέσης χονδικής τιμής σε εβδομαδιαία βάση που πέτυχε το Σταφύλι Ροζακί στην αγορά Δυτ.Γερμανίας τα χρόνια 1983-1985.

Απο το διάγραμμα του πίνακα 3 παρατηρούνται τα εξής:

α) Καθ΄όλη την διάρκεια της εξαγωγικής περιόδου το 1984 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 1983 παρατηρείται μία αύξηση της μέσης χονδρικής τιμής πώλησης της τάξης του 10% έως και 84%.

β) Οι τιμές του 1985 παρέμειναν στα ίδια επίπεδα του 1984 κατά μέσο όρο.

Στον πίνακα 4 απεικονίζεται η εξέλιξη της μέσης τιμής καταναλωτή για το πορτοκάλι και το σταφύλι διαχρονικά απο το 1980 έως το 1984.

Οι περίοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της Μέσης τιμής καταναλωτή είναι αυτές κατά την διάρκεια των οποίων διακινούνταν τα εξεταζόμενα ελληνικά προϊόντα στην Αγορά της Δυτ.Γερμανίας. Δηλαδή για το πορτοκάλι 24|11-15|2 και για το σταφύλι 18|8-23|11.

Πηγές που χρησιμοποιήθηκαν:
ZMP: ZENTRALE MARKT UND PREISHERICHTSTELLE.

Απο την σύγκριση των αποτελεσμάτων του πίνακα 4 με τα στοιχεία των πινάκων 2 και 3 παρατηρείται ότι ενώ οι τιμές καταναλωτή παραμένουν σταθερές (ιδιαίτερα κατά την περίοδο 82-84) οι αντίστοιχες τιμές πώλησης (χονδρεμπορικές τιμές) των ελληνικών προϊόντων παρουσιάζουν για την περίοδο 1984 μία σημαντική αύξηση της τάξης του 20--30% σε σχέση με το 1983. Το ίδιο περίπου επίπεδο χαδρικών τιμών με το 1984 διατηρείται και για το 1985. Η μοναδική άποψη που μπορεί να εξηγήσει την αύξηση των τιμών πώλησης είναι η μείωση των περιθωρίων κέρδους στο χονδρεμπορικό επίπεδο. Η μείωση των περιθωρίων κέρδους στο χονδρεμπορικό επίπεδο μπορεί να είναι αποτέλεσμα είτε της παράκαμψης ενδιαμέσων σταδίων εμπορείας,με συνέπεια το προϊόν να φθάνει στον τελικό καταναλωτή περνώντας απο λιγότερα κανάλια,είτε (και) λόγω αύξησης του ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων σταδίων εμπορίας με αποτέλεσμα να μειωθούν ανάλογα και τα περιθώρια κέρδους.

Στον πίνακα 5 που ακολουθεί απεικονίζεται μία συγκριτική ανάλυση των οικονομικών αποτελεσμάτων για την περίοδο 1982-1985. Η ανάλυση των δύο πρώτων περιόδων 1982 και 1983 βασίστηκε στα στοιχεία της Διεύθυνσης Πληροφόρησης του Υπουργείου Γεωργίας. Η ανάλυση των δύο τελευταίων περιόδων 1984 και 1985 βασίστηκε τόσο στα στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας όσο και σ΄αυτά του Κεντρικού Φορέα Εξαγωγών.

Στον συγκριτικό πίνακα η πρώτη στήλη κάθε περιόδου αναφέρεται στο σύνολο των εξαγωγών σε τόννους για έξι προϊόντα. Η δεύτερη στήλη αναφέρεται στο ποσοστό συμμετοχής των Συνεταιριστικών Οργανώσεων στο εξαγωγικό έργο. Παρατηρείται μία συνεχής αύξηση του ποσοστού αυτού απο την πρώτη κιόλας χρονιά λειτουργίας του Κ.Φ.Ε. Η τρίτη στήλη αναφέρεται στην εισροή συναλλάγματος σε απόλυτες τιμές και στην περίπτωση των πορτοκαλιών αναγράφεται σε παρένθεση και η εισροή συναλλάγματος απο τις αγορές του ελεύθερου εμπορίου. Εδώ σημειώνεται ότι λόγω έλλειψης στοιχείων για το 1982 η δεύτερη και η τρίτη στήλη παραμένουν κενές. Η τετάρτη στήλη αναφέρεται στο δημοσιονομικό κόστος σε απόλυτες τιμές. Η τελευταία στήλη κάθε περιόδου αναφέρεται στις τιμές του παραγωγού. Εδώ σημειώνεται ότι για τις δύο πρώτες περιόδους 1982 και 1983 οι τιμές παραγωγού είναι οι εξαγγελθείσες τιμές απο το Υπουργείο Γεωργίας και όχι οι τιμές που απόλαυσαν οι παραγωγοί. Στην πραγματικότητα οι τιμές που απόλαυσαν οι παραγωγοί είναι πολλές φορές σημαντικά κατώτερες απο τις εξαγγελθείσες τιμές. Αντίθετα, για τις τελευταίες δύο περιόδους 1984 και 1985 οπότε είχαμε και την λειτουργία του Κ.Φ.Ε., οι τιμές παραγωγού είναι οι ελάχιστες τιμές που απόλαυσαν οι παραγωγοί.

Στον πίνακα-διάγραμμα 6α που ακολουθεί απεικονίζεται η εξέλιξη του δημοσιονομικού κόστους ανά μονάδα βάρους (χιλιόγραμμα) για την περίοδο 1982-1985. Επίσης στον πίνακα-διάγραμμα 6β απεικονίζεται η εξέλιξη των τιμών παραγωγού ανά μονάδα βάρους και κατά προϊόν για την αντίστοιχη περίοδο 1982-1985.

Στο διάγραμμα 6α (εξέλιξη δημοσιονομικού κόστους) παρατηρείται ότι σε απόλυτες τιμές το κόστος κορυφώνεται στην περίοδο 1983 φθάνοντας τις 11,40 δρχ. ανά κιλό σε σύγκριση με τις 6,50 δρχ. το 1982. Στη συνέχεια παρατηρείται ότι το δημοσιονομικό κόστος ανά κιλό έχει μία πτωτική τάση για τις επόμενες δύο περιόδους 1984 και 1985 όπου το κόστος ανά κιλό είναι 7,60 και 7,30 δρχ. ανά κιλό αντίστοιχα.

Η αύξηση των τιμών παραγωγού μπορεί να δικαιολογήσει κατά κάποιο βαθμό και την αύξηση του δημοσιονομικού κόστους για τις αντίστοιχες περιόδους. Ιδιαίτερα, η αύξηση του δημοσιονομικού κόστους για την περίοδο του 1983 κατά κάποιο μεγάλο βαθμό μπορεί να δικαιολογηθεί απο την μεγάλη αύξηση των τιμών παραγωγού κατά 5 δρχ. ανά κιλό στο σταφύλι και απο την κακή χρονιά και εμπορία της πατάτας και των εσπεριδοειδών.

Στο διάγραμμα 6β (εξέλιξη τιμών παραγωγού) παρατηρείται ότι για την περίοδο 1983 σε σύγκριση με εκείνη του 1982 υπάρχει μία αύξηση των τιμών παραγωγού για τα πέντε απο τα έξι προϊόντα, ενώ στο έκτο (πατάτα) έχουμε μία μικρή πτώση των τιμών. Στη συνέχεια παρατηρείται ότι για την περίοδο 1984 οι αυξήσεις των τιμών παραγωγού έχουν μεγαλύτερο ρυθμό απ΄ότι την προηγούμενη περίοδο και ιδιαίτερα οι αυξήσεις των τιμών του βερικόκκου και της πατάτας. Οι αυξήσεις των υπολοίπων προϊόντων ακολουθούν σε μικρότερο ρυθμό. Οι αυξήσεις των τιμών παραγωγού συνεχίζονται και για την περίοδο του 1985. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών που προέκυψε απο τις αυξήσεις των τιμών παραγωγού (σε συνάρτηση και με τις εξαχθείσες ποσότητες) για τις περιόδους 1983, 1984 και 1985 υπολογίζεται σε 1,15 δισ.δρχ., 2,2 δισ.δρχ. και 1,51 δισ.δρχ. αντίστοιχα. Τις δύο τελευταίες περιόδους 1984 και 1985 είχαμε και την λειτουργία του Κεντρικού Φορέα Εξαγωγών.

Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα των διαγραμμάτων παρατηρείται ότι για τις περιόδους 1984 και 1985 απο την μία πλευρά έχουμε υψηλές αυξήσεις των τιμών παραγωγού (που λογικά θα έπρεπε να συνοδεύονταν και απο αυξήσεις στο δημοσιονομικό κόστος), απο την άλλη πλευρά όμως έχουμε σταθερή και σημαντική μείωση του δημοσιονομικού κόστους

σε 7,60 και 7,30 δρχ. ανά κιλό αντίστοιχα. Απ΄ότι θα εμφανίζεται και στο διάγραμμα 6α εάν εξαιρέσουμε το δημοσιονομικό κόστος της πατάτας λόγω της ιδιαιτερότητας του προϊόντος αυτού,τότε το κόστος για το 1985 πλησιάζει στις 5,70 δρχ. ποσό μικρότερο ακόμη και της περιόδου 1982 όταν ήταν 6,50 δρχ. ανά κιλό.